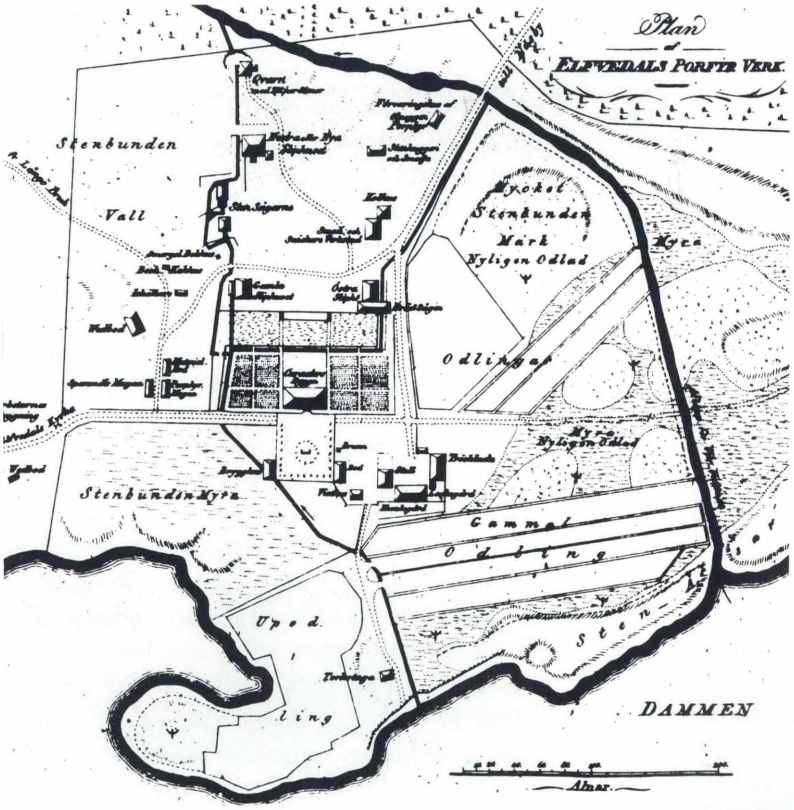
Älvdalens Porfyrverk 200 år

Av Inga-Britta Sandqvist

Elfvedalens Porphyrverk grundades 1788 som ett aktiebolag under Bergskollegium. Där kom att tillverkas både praktpjäser som Carl XIV Johans sarkofag och enklare bruksföremål som pendylställ, ljusstakar, skrivställ, mortlar, knivskaft, smöraskar, tobaksdosor och bordsskivor.

Vid porfyrverket på Näset utvecklades sinnrika metoder och maskiner drivna av vattenkraft för att åstadkomma högklassiga konsthantverksprodukter av bestående värde.

1. "Plan af Elfvedals PorfyrVerk" på Näset i Älvdalen. Sektion av karta N. G. Werming, 1818. Lantmäteristyrelsen.

2. En rekonstruktion av det äldsta, det västra sliphuset från 1788 har uppförts vid porfyrverket på Näset inför 200 årsjubileet.

Porfyrarbeten från verket fick även en omfattande spridning utanför landets gränser och kom att betraktas som en speciellt svensk konstindustri.

År 1818 inköptes porfyrverket av Carl XIV Johan. Praktfulla pjäser tillverkades och sändes som gåvor till statsöverhuvuden och utländska potentater. Verksamheten bedrevs under kunglig ägo till 1856 och tio år senare ödelades stora delar av porfyrverket av en eldsvåda.

År 1897 köptes kvarvarande maskiner samt redskap och verktyg av Frost Anders Andersson som på ny plats väster om Dalälven i Västermyckeläng grundade Älvdalens Nya Porfyrverk. Sönerna Lennart och Viktor Frost förde porfyrsliperiets teknik och tradition vidare.

Nya Porfyrverket i Västermyckeläng ägs idag av Älvdalens kommun som genomför dokumentation och upprustning av anläggningen. Även Gamla Porfyrverket på Näset ägs av kommunen och utifrån detta perspektiv beslöt Älvdalens kommun, Stiftelsen Porfyrgården, Elfdalens Hembygdsförening och Dalarnas museum att i samverkan skapa ett museum kring porfyrhanteringen i Älvdalen.

Den 17 juni 1988 invigde H M Carl XVI Gustaf Porfyrmuseet i Älvdalens kyrkby. I museet visas en stor porfyrutställning, introduktion till sevärdheter i kommunen, bl a gamla och nya porfyrverket,

3. Nya Porfyrverket i Västermyckeläng, Älvdalen.

porfyrbrotten samt andra älvdalska industri- och hantverkstraditioner såsom hemsmide och Hagströms Dragspelsfabrik.

Inför 200-årsjubileet har Älvdalens kommun också på Näset låtit uppföra en rekonstruktion av det västra sliphuset som uppfördes 1788. Här finns utrymme för information och utställning om porfyrverkets historia och lokaler för konsthantverkare. I den tidigare förvaltarbostaden – Porfyrgården – finns tillgång till servering samt konferensutrymmen.

Samtliga anläggningar, Porfyrmuseet i Älvdalens kyrkby, Porfyrgården med det från 1788 rekonstruerade sliphuset på Näset och Älvdalens Nya Porfyrverk i Västermyckeläng drivs av Stiftelsen Porfyrgården.